

Miðvikudaginn 29. september 1954.

Nr. 89/1953. Fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs

(Hermann Jónsson)

gegn

Björnsbakaríi h/f (Guttormur Erlendsson).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Söluskattur. Skýring á ákvæðum laga nr. 100/1948 og laga nr. 107/1951, um söluskatt af vörum seldum í umsýslusölu.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi, sem hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 22. júní 1953, krefst algerrar sýknu og málskostnaðar úr hendi stefnda að mati Hæstaréttar. Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti að mati dómsins.

Með skírskotun til raka héraðsdóms ber að staðfesta hann.

Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefnda kr. 1.500,00 í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómsorð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnda, Björnsbakaríi h/f, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 1.500,00.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 23. marz 1953.

Mál þetta, sem dómtekið var 17. þ. m., hefur Karl Kristinsson f. h. Björnsbakarís h/f hér í bæ höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, út gefinni 12. sept. 1952, gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til endurgreiðslu á ofteknum söluskatti, að fjárhæð kr. 885,00, með 6% ársvöxtum frá 28. maí 1952 til greiðsludags og málskostnaði að skaðlausu.

Stefndi hefur krafizt sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar sér til handa að mati dómarans.

Málsatvik eru þau, að síðast í aprilmánuði 1952 afhenti stefnandi söluskattsskýrslu sína fyrir fyrsta ársfjórðung ársins 1952. Taldi stefnandi, að heildarsala félagsins á þessu tímabili hefði numið kr.

390.019,24. Þar af næmi söluverð vara, sem félagið hefði haft til umsýslusölu frá Rúgbrauðsgerðinni h/f, kr. 47.659,60. Umsýslulaun af þessari sölu taldi stefnandi nema kr. 6.672,36.

Stefnandi taldi, að honum bæri að greiða þrjá af hundraði í söluskatt af sölu eigin framleiðslu, kr. 342.359,64, eða kr. 10.270,77. Þá bæri honum að greiða söluskatt af umsýslulaunum frá Rúgbrauðsgerðinni h/f, tvo af hundraði eða kr. 133,40. Skattyfirvöld töldu hins vegar, að stefnanda bæri að greiða söluskatt, tvo af hundraði, af söluverði vara seldra í umsýslusölu, og gerðu honum því að greiða alls kr. 11.223,00 í söluskatt. Stefnandi greiddi þegar þær kr. 10.404,00, sem hann taldi sér bera að greiða, en synjaði um greiðslu á eftirstöðvunum, kr. 819,00. Eftirstöðvarnar ásamt kostnaði, kr. 66,00, greiddi stefnandi þó síðar með fyrirvara um endurheimtu. Hann kærði skattálagningu þessa síðan til skattstjórans í Reykjavík, yfirs kattanevndar Reykjavíkur og ríkisskattanevndar, en án þess að breyting fengist á gerð.

Í máli þessu krefur stefnandi um endurgreiðslu á fyrrgreindum kr. 819,00 að við bættum kostnaði, kr. 66,00, eða alls kr. 885,00.

Stefnandi skýrir svo frá, að hann hafi brauð til umsýslusölu frá Rúgbrauðsgerðinni h/f. Í umsýslulaun fái hann 14% af útsöluverði varanna. Útsöluverðið hafi verið ákveðið af fjárhagsráði kr. 4,20 fyrir hvert brauð að með töldum söluskatti. Eins og áður getur, hafi heildarsala þessarar vöru numið kr. 47.659,60 og umsýslulaunin því kr. 6.672,36 á umræddu tímabili. Á undanförunum árum hafi hann aðeins greitt af umsýsluþóknuninni. Rúgbrauðsgerðin h/f hafi greitt söluskatt af sölu þessari að öðru leyti. Á árinu 1952 hafi skattyfirvöldin hins vegar breytt skattheimtunni á þá lund, að þau hafi gert honum að greiða 2% í söluskatt af umsýslusölunni allri. Þrátt fyrir það hafi Rúgbrauðsgerðinni h/f verið eftir sem áður gert að greiða 3% söluskatt af söluverði nefndrar vöru. Heimild sína til þessa hafi þau byggt á ákvæðum laga nr. 107 frá 1951, en þau lög hafi framlengt gildi III. kafla laga nr. 100 frá 1948 og breytt honum að nokkru.

Kröfur sínar byggir stefnandi á því, að lög nr. 107 frá 1951 veiti ekki heimild til að leggja söluskatt á umsýslusölu. Ef slíkt væri gert, þyrfti í framkvæmd að greiða tvisvar söluskatt af einni sölu vörunnar, en það væri mjög óeðlilegt. Þá hefur stefnandi bent á, að fjárhagsráð hafi ákveðið hámarksverð á vörur þessar. Sé það ákveðið kr. 4,07 án söluskatts fyrir hvert brauð, en kr. 4,20 með söluskatti. Af þessu sé ljóst, að honum hafi verið óheimilt að krefja söluskattsins af viðskiptamönnum sínum, en einmitt sé gert ráð fyrir því í 26. gr. laga nr. 100 frá 1948.

Stefndi byggir sýknukröfu sína á því, að með ákvæðum laga nr. 107 frá 1951 hafi ákvæðum 21. og 22. gr. laga nr. 100 frá 1948 verið breytt á þá lund, að heimilt sé að krefja söluskatts af allri umsýslusölu nema umsýslusölu á bókum. Þá hefur stefndi talið, að hámarks-

verð fjárhagsráðs á brauðum skipti hér ekki máli, þar sem slíkar ákvarðanir geti engu breytt um gildi laga.

Heimild til að leggja á söluskatt er að finna í ákvæðum III. kafla laga nr. 100 frá 1948. Önnur og þriðja málsgrein 1. tl. 21. gr. laga þessara hljóðar svo: „Heildsala er undanþegin söluskatti samkvæmt 22. gr. Umboðssala er einnig undanþegin söluskatti samkvæmt 22. gr., og tekur sú undanþága aðeins til venjubundinna umboðslauna, en ekki til neinnar þóknunar, sem telja má, að komi í stað venjulegrar álagningar, svo sem þóknunar fyrir umsjón með vinnu.“

Í 1. mgr. 22. gr. segir svo: „Af sölu skattskyldra atvinnufyrirtækja skal greiða söluskatt sem hér segir: *a.* Af smásölu 2%. *b.* Af annarri sölu 3%.“

Með dómi Hæstaréttar, upp kveðnum 1. júní 1951, í málinu nr. 30 frá 1951 var dæmt, að lög nr. 100 frá 1948 veittu ekki örugga heimild til að líta svo á, að söluskattur af bókum seldum í umsýslusölu skyldi greiðast tvisvar, þ. e. bæði af bókaútgefendum og þeim, er seldi í umsýslusölu. Var bóksala, er seldi bækur í umsýslusölu, því aðeins dæmt að greiða söluskatt af umsýslulauninum.

Með 2. gr. laga nr. 107 frá 1951 voru 2. og 3. málsliður 1. mgr. 21. gr. laga nr. 100 frá 1948 felldir úr gildi, en í þeirra stað sett svo hljóðandi ákvæði: „Heildsala er undanþegin söluskatti samkv. 22. gr., en til heildsölu telst ekki sala fyrirtækja á eigin framleiðslu. Einnig er undanþegin söluskatti samkv. 22. gr. umboðspóknun fyrir að útvega vörur frá útlöndum.“ Þá segir svo í 1. mgr. 3. gr. laga nr. 107 frá 1951: „Við a-lið 1. mgr. 22. gr. laga nr. 100/1948 bætist: Af sölu bóksala í umboðssölu skal þó aðeins greiða skattinn af umboðspóknun hans.“

Í ákvæðum 22. gr. laga nr. 100 frá 1948 kemur fram, að söluskatt skal greiða af sölu á vörum, vinnu og þjónustu. Það virðist því vera algert skilyrði fyrir skattskyldunni, að um sölu hafi verið að ræða. Í máli þessu er fram komið, að raunverulegur seljandi vörunnar til neytenda er Rúgbrauðsgerðin h/f, en stefnandi kemur aðeins fram sem umboðsmaður. Afhendingu vörunnar til stefnanda verður á engan hátt jafnað til sölu, og hefur því aðeins ein sala á henni farið fram. Fram er komið í málinu, að Rúgbrauðsgerðinni h/f hefur verið gert að greiða 3% söluskatt af tekjum þess fyrirtækis af vörusölu þessari samkv. ákvæðum b-liðar 22. gr. laga nr. 100 frá 1948. Þegar virt eru ákvæði 21. og 22. gr. laga nr. 100 frá 1948 og 2. gr. og 1. mgr. 3. gr. laga nr. 107 frá 1951, verður ekki séð, að þar sé nokkur heimild til að telja, að söluskatt skuli greiða tvisvar af sömu sölu. Með vísan til þessa og þar sem seljandi vörunnar, Rúgbrauðsgerðin h/f, hefur þegar greitt söluskatt af því verði, sem hún fær fyrir vöruna, ber stefnanda aðeins að greiða söluskatt af umsýsluþóknun sinni. Fjárhæð kröfu hans hefur engum andmælum sætt og verður því tekin til greina að öllu leyti.

Eftir öllum atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.
Einar Arnalds borgardómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnanda, Karli Kristinssyni f. h. Björnsbakaris h/f, kr. 885,00 með 6% ársvöxtum frá 28. maí 1952 til greiðsludags.

Málskostnaður falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Miðvikudaginn 29. september 1954.

Nr. 50/1954. **Kristinn Guðbrandsson, Magnús Davíðsson
og Haraldur Þorsteinsson**
gegn
Sveinbirni Davíðssyni.

Útivistardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Málssókn þessi fellur niður.

Áfrýjendur, Kristinn Guðbrandsson, Magnús Davíðsson og Haraldur Þorsteinsson, sem eigi sækja dómþing í máli þessu, greiði kr. 200,00 útivistargjald til ríkissjóðs, ef þeir vilja fá mál sitt tekið fyrir af nýju.

Miðvikudaginn 29. september 1954.

Nr. 59/1954. **Árnason, Pálsson & Co. h/f**
gegn
Gauta Hannessyni.

Útivistardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Málssókn þessi fellur niður.

Áfrýjandi, Árnason, Pálsson & Co. h/f, sem eigi sækir dómþing í máli þessu, greiði kr. 200,00 útivistargjald í ríkissjóð, ef hann vill fá mál sitt tekið fyrir af nýju.